

Сікора Я. Б. Модель формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики / Я. Б. Сікора // Міжнародна науково-практична конференція „Наука в інформаційному просторі” : зб. наук. праць. – Т. 3. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – С. 50–53.

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ

Сікора Я.Б.

Нині у відповідності із соціальними вимогами змінюються підходи до результату професійної підготовки педагогів. Однією з пріоритетних тенденцій удосконалення професійної освіти стає компетентнісна орієнтація, тобто орієнтація на набуття майбутніми спеціалістами певного рівня професійної компетентності вже у процесі навчання.

Тому постала необхідність пошуку нових моделей підготовки компетентних спеціалістів, готових працювати в умовах оновленої освітньої системи, та механізмів й шляхів їх реалізації.

Формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики ми розглядаємо як процес оволодіння стійкими, інтегрованими, системними знаннями з педагогіки, психології, інформатики, методики її викладання та умінь застосовувати їх в нових ситуаціях, властивостями особистості, здатності досягати значних результатів в професійній діяльності.

Реалізувати даний процес ми пропонуємо за допомогою моделі.

В.А. Штоф, А.Н. Дахін вважають, що модель являє собою концептуальний інструмент, аналог певного фрагменту соціальної дійсності, що служить для зберігання та розширення знання про властивості і структуру процесів, що моделюються, орієнтований на керування ними [1:19].

Використання моделей дослідження об'єктів пізнання лежить в основі методу моделювання, який широко застосовується в педагогіці. С.І. Архангельський, І.В. Блауберг, Ю.А. Гастєв, В.М. Глушков, А.Н. Дахін, М.В. Кларін, Г.В. Суходольський та ін. присвятили свої

роботи проблемі моделювання педагогічних процесів та систем.

Г.В. Суходольський означає моделювання "як процес створення ієрархії моделей, в якій деяка реально існуюча система моделюється в різноманітних аспектах і різними засобами" [2].

Аналіз праць із проблем моделювання освітніх систем показав, щоб деяка дія вважалася моделюванням, необхідна наявність ряду компонентів: мети моделювання; об'єкта моделювання; самої моделі; ознак, якими повинна володіти модель залежно від природи об'єкту моделювання.

Метою моделювання процесу формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики є розробка такої моделі, яка дозволила б підвищити ефективність даного процесу, співвіднести його з вимогами суспільства.

В якості об'єкта моделювання виступає процес формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики.

Під моделлю формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики ми розуміємо опис та теоретичне обґрунтування структурних компонентів даного процесу.

Розроблена нами модель формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики містить цільову, змістовну, операційну, умовну та результуючу складові.

Цільову складову моделі формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики складає соціальне замовлення – сформованість професійної компетентності у майбутнього учителя інформатики, мета та завдання процесу формування професійної компетентності.

Метою процесу формування є підвищення рівня професійної компетентності майбутніх учителів інформатики. Конкретизуючи мету процесу формування, нами було виділено його завдання:

- формування мотивів навчальної діяльності, спрямованих на засвоєння знань та саморозвиток;

- забезпечення сукупністю знань, умінь та навичок, необхідних для досягнення якості та результатів професійної діяльності;
- вироблення навичок самоконтролю і самооцінки в процесі професійної діяльності.

Наступною складовою моделі є змістовна, до якої входять принципи, на які спирається процес формування професійної компетентності. Нами виділено наступні принципи формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики: принцип адекватності системи, що моделюється, кінцевим цілям та завданням професійної підготовки вчителів інформатики; принцип інтеграції змісту навчання; принцип технологічності; принцип професійно-педагогічної спрямованості; принцип індивідуалізації.

Модель формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики містить операційну складову, до якої входять методи, засоби та форми.

Реалізацію процесу формування професійної компетентності планується здійснювати за допомогою наступних методів: бесіда, дискусія, метод проектів, інтерактивні методи навчання та ін., з використанням словесних, наочних та технічних засобів навчання. Навчальний процес відбуватиметься як з використанням традиційних форм організації освітнього процесу (лекції, семінари, лабораторні роботи, самостійна робота студентів), так й інноваційних (лекція-презентація, проектна діяльність, робота з електронною бібліотекою).

Педагогічні умови формування професійної компетентності студентів становлять зміст умовної складової моделі формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики: Спираючись на дослідження В.Г. Первутинського [3], ми їх об'єднали у чотири взаємопов'язаних між собою блоки:

- організаційні передбачають визначення критеріїв та рівнів професійної компетентності, підбір матеріально-технічного оснащення занять;

- методичні включають коригування змісту навчальних занять, інтеграцію різноманітних дисциплін, спецкурсів;
- технологічні – коригування контрольних-оцінювальних підходів до результатів навчання, використання практико-орієнтованих технологій, інтерактивних форм та методів навчання, визначення груп умінь, якими повинен володіти компетентний учитель інформатики;
- акмеологічні (психолого-педагогічні) включають здійснення діагностики розвитку студентів, рефлексивного етапу на кожному навчальному занятті, створення системи стимулювання та мотивації, атмосфери співпраці та співтворчості між усіма учасниками освітнього процесу, визначення показників оцінювання компетентності.

Результуюча складова моделі передбачає наявність конкретних результатів реалізації процесу формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики – перехід на більш високий рівень професійної компетентності.

Для визначення ефективності функціонування розробленої моделі нами встановлені рівні сформованості професійної компетентності майбутнього учителя інформатики – алгоритмічний, евристичний, творчий.

У процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики можна виділити п'ять етапів: початковий (1-2-курси), інтеграційний (2-3 курси), основний (4-й курс), підсумково-кваліфікаційний (5-й курс), науково-дослідницький (магістратура).

Запропонована модель формування професійної компетентності майбутнього учителя інформатики розглядається як ефективний інструментарій організації системи підготовки компетентного учителя інформатики. Модель є відкритою, постійно розвивається та за необхідністю може бути доповнена новими компонентами.

Література

1. Штоф В.А. Моделирование и философия. – М.-Л.: Наука, 1966.
2. Суходольский Г.В., Структурно-алгоритмический анализ и синтез

деятельности. – Л.: ЛГУ, 1976. – 120 с.

3. Первутинский В.Г. Современные подходы к развитию профессиональной компетентности студентов // Сайт кафедры акмеологии РГПУ им. А.И. Герцена (зав.каф. С.Ф.Эхов). Режим доступа: <http://akmeo.rus.net/index.php?id=119>.